Cataplectica farreni Walsingham – en för Norden ny småfjäril (Lep., Epermeniidae)

BENGT Å. BENGTSSON

Bengtsson, Bengt Å.: Cataplectica farreni Walsingham – en för Norden ny småfjäril (Lep., Epermeniidae). [Cataplectica farreni Walsingham – a tineid moth new to northern Europe (Lep., Epermeniidae)]. – Ent. Tidskr. 99:13–14 (1978). Lund, Sweden 10 April 1978. ISSN 0013-886X.

A male specimen of *Cataplectica farreni* Walsingham has been found in a deciduous wood at Albrunna in the southern part of Öland, Sweden. The species was earlier known only from a few localities in England.

Bengt Å. Bengtsson, Box 71, S-380 74 Löttorp, Sweden.

Den öländska fjärilsfaunan innehåller åtskilliga arter, som normalt påträffas först nere i Centraleuropa. När Per Benander somrarna 1929–31 besökte Öland, kom han bland annat att studera alvarets småfjärilar. Han fann då arter, som tidigare inte var kända från Norden. Benander och flera samlare efter honom har genom sina fynd visat, att Stora alvaret är hemort för åtskilliga arter av reliktkaraktär. Som exempel kan nämnas *Coleophora kyffhusana* Petry, *Pyrausta manualis* Hb. och *Caryocolum petryi* E.Her. I två fall kan det t o m röra sig om endemiska arter (*Bucculatrix laciniatella* Ben. och *Coleophora peri* Svens.), ty de är ännu ej funna utanför Stora alvaret på Öland.

Även arter, som inte är knutna till alvarmark, har till synes isolerade förekomster på Öland. Exempel på detta är *Glyphipterix schoenicolella* Boyd, *Sterrha trigeminata* Hufn. och *Dysauxes ancilla* L. Jag kan till denna ofullkomliga lista lägga ytterligare en art, *Cataplectica farreni* Walsingham.

Vid slaghåvning på eftermiddagen den 12.VII.1977 i ört- och buskrik blandlövskog i sydvästra kanten av Albrunnalund på södra Öland, fick jag en småfjäril, som föreföll helt obekant. Trots ivrigt sökande i omgivningen kunde inga fler exemplar uppbringas. I vila påminde fjärilen om en *Heliozela*-art, men teckningen på framvingarna var alltför brokig (Fig. 1) för att passa in i detta släkte. Djuret var påfallande passivt i håven.

Genitalundersökning vid ett senare tillfälle gav så småningom besked. I ett arbete av Gaedike (1966) fanns en avbildning av genitalierna till *C. farreni* och den överensstämde väl med genitalierna hos mitt exemplar (Fig. 2).

C. farreni har mörkbruna framvingar med svag glans och gulvita teckningar. Delningslinjen i fransarna är skönjbar men inte distinkt. Bakvingarna är mörkgrå med brun ton.

I England påträffas imago i juni–juli. Artens biologi är okänd, men Meyrick (1927) anger *Peucedanum sativum (=Pastinaca sativa)* som trolig värdväxt för larven. I Albrunnalund kunde jag inte hitta denna växt, men däremot fanns *Lasertribolum (Laserpitium) latifolium* och *Heracleum sphondylium*.

C. farreni är tidigare endast funnen i sydöstra England – Cambridge, Norfolk och Northamp-

Fig. 1. *Cataplectica farreni* Walsingham ♂ (Suecia, Öland, Albrunnalund, 12.VII.1977, Bengt Å. Bengtsson leg.). – × 7,5.

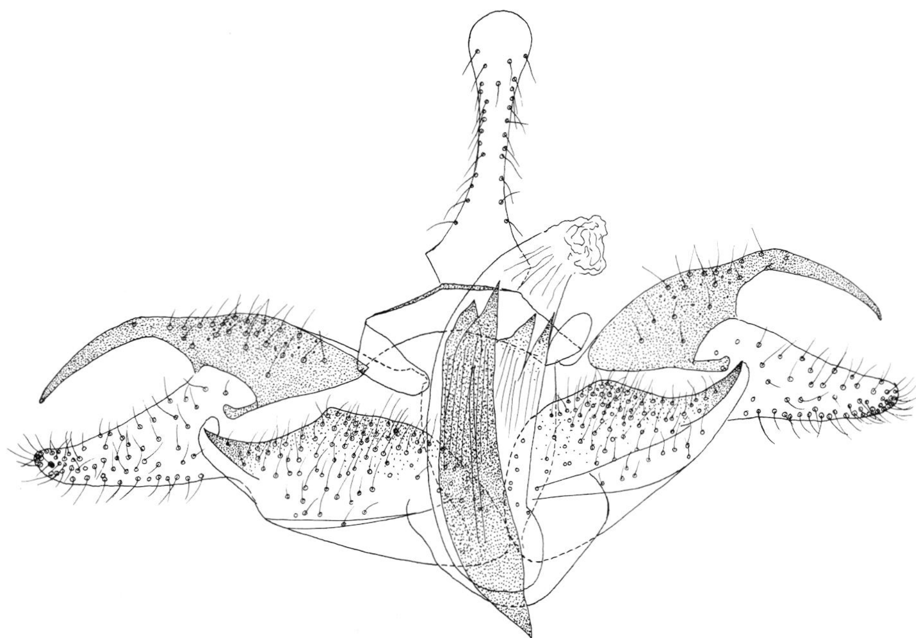

Fig. 2. Hangenitalier av *Cataplectica farreni* Walsingham (Suecia, Öland, Albrunnalund, 12.VII.1977, Bengt Å. Bengtsson leg.). – × 130.

Male genitalia of *Cataplectica farreni* Walsingham (Suecia, Öland, Albrunnalund, 12.VII.1977, Bengt Å. Bengtsson leg.). – × 130.

ton (Meyrick). Gaedike har Cambridge som enda fyndort. Även andra arter inom släktet *Cataplectica* har anmärkningsvärda luckor i sin utbredning, exempelvis *C. profugella* Stt. Fjärilarna är i allmänhet aktiva i solsken.

Genitalierna hos arterna tillhörande *Phaulernis* och *Cataplectica* är ganska lika. Det som främst skiljer *C. farreni*'s hangenitalier från övriga arters är formen på uncus och sacculus, den sistnämnda genom att vara förhållandevis längre och smalare än hos någon annan europeisk art. Cornutus är mycket kraftig och har en längd, som uppgår till åtminstone 4/5 av aedeagus' längd. Hos honan är sjunde sterniten inåtbuktad och ostium är sklerotiserad. Bilder av hon- och hangenitalier är publicerade både av Pierce (1935) och Gaedike (1966).

Litteratur

Gaedike, R. 1966. Beiträge zur Entomologie. 16:633–692.

Meyrick, E. 1927. Revised Handbook of British Lepidoptera. Second Reprint 1970. Hampton (Classey).

Pierce, F. N. & Metcalfe, J. W. 1935. The Genitalia of the Tineid Families of the Lepidoptera of the British Islands. Reprint. Hampton (Classey).

Anm. I Entomologist's Record 88:26 rapporteras om ett fynd av C. farreni 26.6.1975 i Muchalls ett par mil söder om Aberdeen på skotska ostkusten.